

ДО ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва – це найважливіша умова становлення його професіоналізму. Адже він повинен не лише володіти навичками педагогічної роботи, але й розвиватися як художньо-творча особистість.

Своєрідність процесу художньо-творчого розвитку студентів під час навчання таким академічним дисциплінам, як «Малюнок», «Живопис», «Композиція» та ін. полягає в системному використанні дієво-перетворювальних педагогічних форм, методів і засобів, відповідних компетентнісній парадигмі «освіта впродовж усього життя». Тому розвиток художньо-творчих здібностей студентів слід розпочинати з першого курсу навчання і впродовж усього терміну професійної підготовки у ВНЗ, зокрема, під час аудиторних занять і в ході самостійної роботи.

Стосовно аудиторної практичної роботи, то тут необхідно зазначити, що навчання і творчість в опануванні фахових дисциплін – це єдиний взаємообумовлений процес, спрямований на засвоєння творчої методології образотворчого мистецтва та формування художньої майстерності. Саме тому, як зазначає В. Зінченко, оволодіння технічною грамотою не може бути єдиним завданням, що ставиться в процесі навчання малюванню. Учити творчості можна й необхідно [1, с. 24]. Під час малювання аудиторних постановок виробляються необхідні вміння й навички і водночас розвиваються творчі здібності студентів. Таким чином, навчання академічним дисциплінам характеризується єдністю навчальних і творчих завдань.

Дисципліна «Композиція» покликана розкрити творчий потенціал студентів, інтегрувати навички, отримані в ході навчання малюнку і живопису. На заняттях із малюнку й живопису студенти виконують завдання здебільшого візуально-порівняльного характеру, оскільки вони пов'язані з натурою. Лише програмою з композиції передбачена система творчих завдань у чистому вигляді. Однак у різних авторських програмах іноді переважають завдання формально-логічного типу. Тобто перевага надається формальній композиції. Це здебільшого оперування геометричними формами з метою їх

найпростішого угруповання, досягнення статичності, динаміки, симетрії, асиметрії, акцентування, урівноваження тощо. На нашу думку, цей розділ композиції є суто пропедевтичним. І то лише в тому разі, якщо студенти не були підготовлені ще до вступу у ВНЗ. За цієї умови програму цієї дисципліни доцільно максимально спрямувати у творче русло, тобто з метою сформувати в студентів художньо-творчу компетентність. Для цього необхідно максимально врахувати стильове розмаїття образотворчого мистецтва від абстракціонізму до сюрреалізму.

Оскільки майбутні художники-педагоги вивчають композицію протягом двох років (4 семестри), то програмою цієї дисципліни доцільно передбачити вивчення таких типів композиції, як асоціативно-абстрактний, фігуративно-символічний, образно-смісловий та образно-фантастичний. Згідно з цим, студентам необхідно якісно виконати оригінальні за своїм змістом і формою твори:

1) безпредметну композицію з використанням геометрично-колірних засобів для відтворення певного природного явища чи психічного стану;

2) предметну декоративну композицію з використанням стилізованих предметних форм, образи яких відтворюють задуману тему, наприклад, «Дерево життя»;

3) реалістичні декоративні композиції в жанрах натюрморту, пейзажу, портрету та сюжетної картини;

4) фантазійну композицію подвійного змісту з використанням зорових ілюзій та творчої методології сюрреалізму.

Практика педагогічного керівництва виконання окреслених завдань засвідчує, що студенти якнайповніше прагнуть творчо самовиразитися. Однак, успіх творчості багато в чому залежить від системи тренувальних вправ, спрямованих на розвиток фантазії, вміння стилізувати предметні форми, пошук гармонії колористичних поєднань тощо. Окрім того, ці вправи націлені на підвищення якості емоційного реагування й активізацію творчої діяльності студентів. Саме завдяки такому змістовому наповненню дисципліни «Композиція» на її заняттях розкриваються особливості художнього світогляду студентів. При цьому активізувати, змусити працювати приховані резерви творчих можливостей студента викладач може за допомогою певних цільових настанов, стимулів і завдань, які повинні ставитися поетапно: від простих до складних.

Педагогічні настанови є визначальними у формуванні в студентів потреби виконувати навчальні і творчі завдання. Пряме їх призначення полягає в керівництві навчально-творчою роботою студентів в аспектах підвищення якості емоційного реагування та активізації їхньої творчої діяльності. Педагогічна настанова складається з чинників, в основі яких лежать словесна дія педагога, його особистісний приклад як художника-наставника. При цьому ефективність навчально-виховного процесу залежить від якості практичної допомоги викладача, наочності, обладнання навчальних майстерень тощо.

Важливим фактором у розкритті й активізації творчого потенціалу студентів є робота на пленері, що дає змогу закріпити все засвоєне на аудиторних заняттях з малюнку, живопису і композиції. Отриманий під час цієї практики матеріал надалі використовується для подальшої художньої творчості.

У розвитку творчих здібностей студентів за фахом «Образотворче мистецтво» важливу роль відіграє виставкова діяльність. Її значення важко переоцінити. З одного боку, виставки допомагають активізувати художнє сприйняття, з іншого, виставкова діяльність допомагає студентові об'єктивно оцінити власні зусилля, мати змогу відчувати правильність вибраної художньої позиції, її своєчасність. Лише відгук глядача може допомогти художникові, у тому числі і майбутньому, актуалізуватися в професії [2, с. 109].

Розвиток творчих здібностей також перебуває в прямій залежності від рівня розвитку естетичних потреб. Тому участь студентів у науково-дослідній роботі збагачує наукову базу їхніх художніх пошуків. Рух від теорії до практики і, навпаки, позитивно впливає на розвиток художнього мислення.

Список використаних джерел:

1. Зинченко В.П. Почему мы занимаемся изучением проблемы развития творческих способностей? / В. П. Зинченко // Вопросы истории, теории и методики преподавания изобразительного искусства : сборник статей. – М. : МПГУ, 2003. – Вып. 5. – С. 24.
2. Краснощекова Т. В. Основные направления развития творческого потенциала студентов художественно-графических факультетов / Т. В. Краснощекова // Методология художественно-педагогического образования в глобальном социокультурном образовательном пространстве : материалы Международной научно-практической конференции. – М. : МГУ, изд-во «Прометей». – 2012. – С. 105–110.